

BÀI BÁO TIẾNG VIỆT NAM

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VÀ QUAN ĐIỂM CHỦ TRƯỞNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM VỀ PHÁT TRIỂN THỂ DỤC THỂ THAO CHO MỌI NGƯỜI

Trương Quốc Uyên*

Thể dục thể thao quần chúng về phương diện phong trào, đồng nghĩa với thể dục thể thao cho mọi người. Trong Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XII năm 2016 đã đề ra chủ trương “Phát triển Thể dục, thể thao cho mọi người”. Tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm, chủ trương của Đảng Cộng sản Việt Nam về phát triển thể dục thể thao (TDTT) cho mọi người thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Đảng và Bác Hồ đối với sự nghiệp dân cường, nước thịnh.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển TDTT cho mọi người

Ở nước ta, từ trước Cách mạng Tháng Tám năm 1945, các triều đại phong kiến tồn tại hàng nghìn năm và sự thống trị của Thực dân Pháp hơn 80 năm, không có một quan điểm, chủ trương nào về phát triển TDTT cho mọi người, không có sự khởi xướng một phong trào dân chúng tập luyện TDTT vì sức khỏe cho mọi người. Thực dân Pháp chỉ khởi xướng “Thanh niên Thể thao” nhằm thu hút thanh niên Việt Nam, Lào, Campuchia phục vụ nền thống trị của chúng ở Đông Dương nói chung, nước ta nói riêng. Chúng không đá động gì đến phát triển TDTT cho mọi người.

Sau Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, nước Việt Nam dân chủ cộng hòa ra đời, chế độ mới được kiến tạo, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết một bài báo “*Sức khỏe và thể dục*” đăng trên tờ báo Cứu quốc số 199, ngày 27/3/1946. Bài báo này hàm chứa nhiều quan điểm sâu sắc, thể hiện sự hình thành Tư tưởng Hồ Chí Minh về TDTT nói chung, nói riêng về phát triển TDTT cho mọi người. Từ đó, ở nước ta TDTT cho mọi người mới có sự định hướng, chỉ đạo, mới được khởi xướng và phát triển.

Sau khi được hình thành, Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển TDTT cho mọi người được phát triển phong phú và sâu sắc hơn nữa chủ yếu từ những bài viết của Người về TDTT. Tư tưởng

Hồ Chí Minh về phát triển TDTT cho mọi người là một hệ thống quan điểm phong phú có giá trị định hướng, chỉ đạo sự nghiệp này vì dân vì nước, ngày càng đem lại hiệu quả rất khả quan. Sau đây là những quan điểm chính yếu.

Thầy giáo Nguyễn Tất Thành (tên của Bác Hồ thời thanh niên) dạy học tại Trường Dục Thanh ở thị xã Phan Thiết, tỉnh Bình Thuận, trước khi hướng dẫn học sinh tập thể dục, đã dạy bảo các em rằng: “Cái quý nhất của con người là sức khỏe”. Đó thực sự là giá trị của sức khỏe con người, không gì sánh bằng. Vai trò của sức khỏe con người được đề cập một cách toàn diện trong bài báo “*Sức khỏe và thể dục*” của Bác Hồ: “*Giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, gây đời sống mới, việc gì cũng cần có sức khỏe mới làm thành công*”. Luận điểm này dẫn tới quan điểm của Bác về mối quan hệ giữa sức khỏe của mỗi người dân với sức khỏe của toàn dân tộc: “*Mỗi một người dân yếu ớt tức là cả nước yếu ớt, mỗi một người dân mạnh khỏe tức là cả nước mạnh khỏe*”. Mọi người dân mạnh khỏe tất yếu làm nên đất nước mạnh giàu: “*Dân cường thì quốc thịnh*”. Cuộc kháng chiến chống Thực dân Pháp của dân tộc ta rất gian khổ, một trong những nhân tố trọng yếu để giành chiến thắng, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh đó là sức khỏe của cán bộ và nhân dân ta. Trong khi cuộc kháng chiến đang diễn ra quyết liệt, Người đã chỉ ra rằng: “*Sức khỏe của cán bộ và nhân dân được*

*Nhà nghiên cứu, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh

đảm bảo thì tinh thần càng hăng hái. Tinh thần và sức khỏe đầy đủ thì kháng chiến càng nhiều thắng lợi, kiến quốc càng mau thành công". Cuộc kháng chiến chống Thực dân Pháp của dân tộc ta giành được thắng lợi, trong đó có sự góp phần rất quan trọng của nhân tố sức khỏe cán bộ và nhân dân, minh chứng cho quan điểm Chủ tịch Hồ Chí Minh là đúng đắn. Thời kỳ đầu miền Bắc nước ta tiến hành xây dựng chủ nghĩa xã hội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhấn mạnh: *"Muốn lao động sản xuất tốt, công tác và học tập tốt thì cần có sức khỏe"* và *"Nhân dân ta ai cũng khỏe thì nước ta mau mạnh giàu"*.

Những quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về giá trị và vai trò của sức khỏe con người, sức khỏe nhân dân như trên đây có ý nghĩa rất sâu sắc. Từ đó Người đã chỉ ra sự quan tâm đến việc gìn giữ và tăng cường sức khỏe cho mọi người dân, cho toàn thể đồng bào. Một trong những việc cần phải được quan tâm đó là tiến hành sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đề cập tới những quan điểm định hướng, chỉ đạo sự nghiệp đó như sau đây.

Trong bài báo *"Sức khỏe và thể dục"*, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: *"Mỗi người lúc ngủ dậy, tập ít phút thể dục, ngày nào cũng tập thì khí huyết lưu thông, tinh thần đầy đủ. Như vậy là sức khỏe"*. Tập bài thể dục tay không hoặc sử dụng dụng cụ đơn giản, đi bộ, chạy bền đều là những hình thức rèn luyện sức khỏe, không khó khăn gì đối với mọi người. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra rằng: *"Việc đó không tốn kém, khó khăn gì, gái, trai, già, trẻ, ai cũng nên làm và ai cũng làm được"*. Quan điểm này của Bác Hồ khuyến khích phát triển thể dục cho mọi người. Chủ tịch Hồ Chí Minh còn đề cập tới không chỉ thể dục mà còn cả thể thao phải được phát triển rộng rãi trong dân chúng. Trong bài báo *"Thể thao và thể dục"* đăng trên báo Nhân dân, số 503 ngày 27/10/1955 Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: *"Dưới chế độ dân chủ, thể thao và thể dục phải trở thành hoạt động chung của quần chúng"*. Từ quan điểm quan trọng đó, Người đã đề cập: *"Chúng ta nên phát triển phong trào thể dục, thể thao cho rộng khắp"*, nghĩa là TDTT phải trở thành hoạt động của mọi người ở thành thị, nông thôn, đồng bằng, trung du, miền núi và cả ven biển tới hải đảo của nước ta.

Những quan điểm trên đây của Bác Hồ, cần khẳng định rằng, Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển TDTT cho mọi người luôn có giá trị định hướng, chỉ đạo, động viên và cổ vũ sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người ở nước ta. Tư tưởng này của Người đã được Đảng cộng sản Việt Nam quán triệt, phát triển trong việc đề ra các quan điểm, chủ trương phát triển TDTT cho mọi người ở các giai đoạn xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Quan điểm, chủ trương của Đảng cộng sản Việt Nam về phát triển TDTT cho mọi người

Đường lối TDTT của Đảng cộng sản Việt Nam, trong đó các quan điểm chủ trương phát triển TDTT cho mọi người được đề ra từ khi ban hành Chỉ thị số 106 – CT/TW, ngày 02/10/1958 của Ban Bí thư Trung ương Đảng. Quan điểm, chủ trương về phát triển TDTT cho mọi người của Đảng cộng sản Việt Nam ngày càng phong phú, được thể hiện rõ trong các văn kiện của Đảng về TDTT.

Các quan điểm chính yếu của Đảng cộng sản Việt Nam về giá trị, vai trò của sức khỏe nhân dân và vị trí vai trò của TDTT

Giá trị, vai trò của sức khỏe nhân dân, sức khỏe của mọi thành viên trong xã hội được Nghị quyết số 04 – NQ/HN TW, ngày 14/01/1993 của Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 4 khóa VII chỉ rõ: *"Sức khỏe là vốn quý nhất của mỗi con người và toàn xã hội, là nhân tố quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy chúng ta phấn đấu để mọi người đều được quan tâm chăm sóc sức khỏe"*.

Đảng cộng sản Việt Nam đã xác định sức khỏe của con người, sức khỏe của nhân dân quý giá như vậy, từ đó Đảng đề cập: *"Dưới chế độ chúng ta, việc chăm sóc sức khỏe của nhân dân, tăng cường thể chất của nhân dân là một nhiệm vụ quan trọng của Đảng và Chính phủ. Nhiệm vụ xây dựng nước nhà và bảo vệ Tổ quốc đòi hỏi nhân dân ta phải có sức khỏe dồi dào, thể chất cường tráng"* (Chỉ thị số 106 - CT/TW – 1958 của Ban Bí thư Trung ương Đảng).

Vị trí của TDTT trong xã hội mới được Đảng cộng sản Việt Nam xác định là một bộ phận quan trọng trong công cuộc xây dựng nền văn hóa mới, con người mới, là một mặt không thể thiếu được trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa

xã hội ở nước ta. Vai trò của TDTT cũng đã được Đảng cộng sản Việt Nam khẳng định là góp phần tích cực tăng cường sức khỏe nhân dân, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Những quan điểm về vị trí và vai trò của TDTT được Đảng xác định như vậy trong Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ V – 1982 và Chỉ thị số 181 - CT/TW - 1960 của Ban Bí thư Trung ương Đảng.

Các chủ trương chính yếu của Đảng cộng sản Việt Nam về phát triển TDTT cho mọi người

Những quan điểm đúng đắn và sáng tạo của Đảng về giá trị, vai trò của sức khỏe con người, sức khỏe nhân dân với vị trí, vai trò của TDTT, từ đó các chủ trương về phát triển TDTT cho mọi người được Đảng cộng sản Việt Nam đề ra có giá trị định hướng, chỉ đạo hoạt động thực tiễn lĩnh vực này đem lại hiệu quả ngày càng cao.

Chỉ thị số 106- CT/TW - 1958 của Ban Bí thư Trung ương Đảng đã nêu lên thực trạng phong trào TDTT cho mọi người sau hòa bình được lập lại năm 1954 ở miền Bắc nước ta có sự tiến bộ nhất định. Tuy vậy, đứng trước nhu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, phong trào TDTT cho mọi người cần được phát triển mạnh mẽ hơn nữa, đòi hỏi Đảng phải đề ra chủ trương thiết yếu, quan trọng như sau: *“Đẩy mạnh phong trào TDTT tiến lên, góp phần vào việc bồi dưỡng sức khỏe cho nhân dân ta, chuẩn bị cho mỗi người về thể chất, về nghị lực và những đức tính cần thiết để bảo đảm nhiệm vụ xây dựng nước nhà, bảo vệ Tổ quốc”*. Chủ trương này của Ban Bí thư đã định hướng, chỉ đạo rất có hiệu quả sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người ở miền Bắc nước ta trong những năm cuối thập niên 50 và đầu thập niên 60 của thế kỷ XX.

Sau khi đế quốc Mỹ thất bại chiến lược *“Chiến tranh đặc biệt”*, đầu năm 1964 chúng đưa quân viễn chinh vào Miền Nam Việt Nam. Ngày 5/8/1964, đế quốc Mỹ dựng lên *“Sự kiện vịnh Bắc Bộ”*. Sau sự kiện này chúng sử dụng các lực lượng không quân và hải quân đánh phá ác liệt miền Bắc nước ta. Từ đầu năm 1965 trở đi, cả nước ta diễn ra cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ. Trong tình hình chiến sự diễn ra như vậy, nhu cầu về phát triển TDTT cho mọi người càng tăng lên để quân và dân ta được tăng

cường về sức khỏe, tinh thần, ý chí quyết chiến quyết thắng để quốc Mỹ xâm lược. Chỉ thị số 180 - CT/TW, ngày 26/8/1970 của Ban Bí thư Trung ương Đảng đề ra chủ trương: *“Phát động một phong trào quần chúng tập luyện TDTT một cách rộng khắp trong các cơ sở sản xuất, cơ quan, trường học và các đơn vị vũ trang, lấy thể dục, rèn luyện thân thể và năm môn chạy, nhảy, bơi, bắn, võ làm trọng tâm”*. Chủ trương này của Ban Bí thư Trung ương Đảng có tác dụng quan trọng chỉ đạo các hoạt động TDTT và thể thao quốc phòng phát triển rộng khắp, thu hút ngày càng đông đảo quần chúng luyện tập thường xuyên trong *“Phong trào Thể dục thể thao yêu nước chống Mỹ”* sôi nổi.

Sau chiến dịch Hồ Chí Minh, chính quyền Sài Gòn bị sụp đổ vào trưa ngày 30 tháng 4 năm 1975, miền Nam nước ta hoàn toàn được giải phóng, TDTT cách mạng phải được lan tỏa khắp cả nước. Ngày 18/11/1975, Ban Bí thư Trung ương Đảng ban hành chỉ thị số 227 - CT/TW *“Về công tác thể dục thể thao trong tình hình mới”*. Chỉ thị này nêu rõ những chủ trương quan trọng có giá trị chỉ đạo phát triển TDTT cho mọi người ở cả miền Bắc và miền Nam, kể từ ngày đất nước thống nhất năm 1976. Đại hội Đảng lần thứ IV giữa tháng 12 năm 1976 vạch ra đường lối xây dựng chủ nghĩa xã hội trên phạm vi cả nước. Về phát triển TDTT cho mọi người, Nghị quyết Đại hội lần thứ IV đề ra những chủ trương quan trọng: *“Đẩy mạnh phong trào thể dục thể thao quần chúng rộng lớn trong cả nước, nhằm thiết thực phục vụ sản xuất, công tác và học tập, phục vụ quốc phòng, góp phần xây dựng con người mới và nếp sống mới”* và *“Gây một phong trào thể dục – vệ sinh trong toàn dân theo khẩu hiệu “Khỏe để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”*. Cũng như những chủ trương của Chỉ thị số 227 - CT/TW của Ban Bí thư, những chủ trương trong Nghị quyết của Đại hội Đảng lần thứ IV có giá trị chỉ đạo sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người từ sau ngày đất nước thống nhất.

Đại hội Đảng lần thứ VI năm 1986 vạch ra đường lối đổi mới đưa đất nước phát triển về mọi mặt, trong đó có TDTT. Phát triển TDTT cho mọi người nhằm góp phần tích cực đáp ứng nhu cầu về tăng cường chất lượng nguồn nhân

lực của tất cả các lĩnh vực xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Với ý nghĩa quan trọng như vậy, Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ VI, trong đó đã đề ra chủ trương: *“Mở rộng và nâng cao chất lượng phong trào Thể dục thể thao quần chúng, từng bước đưa việc rèn luyện thân thể thành thói quen hàng ngày của đông đảo nhân dân, trước hết là thế hệ trẻ”*. Từ thập niên 90 của Thế kỷ XIX, nhu cầu về sức khỏe con người, sức khỏe nhân dân càng gia tăng, do đó trong chỉ thị số 36 – CT/TW, ngày 24/3/1994 của Ban Bí thư Trung ương Đảng *“Về công tác thể dục thể thao trong tình hình mới”* đã đề ra chủ trương: *“Phát triển rộng rãi phong trào TDTT quần chúng, với khẩu hiệu “Khỏe để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc”*. Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ VIII năm 1996, trong đó thống nhất với chủ trương của chỉ thị số 36 - CT/TW của Ban Bí thư: *“Phát động rộng rãi phong trào TDTT quần chúng”* vì dân vì nước.

Bước sang thế kỷ XXI, lần đầu tiên Đảng cộng sản Việt Nam nêu lên vấn đề *“Nâng cao thể trạng và tầm vóc của người Việt Nam”* mà TDTT có vai trò góp phần tích cực thực hiện chủ trương này. Từ đó sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người ở nước ta càng được coi trọng. Trong Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ IX năm 2001 đề ra chủ trương: *“Đẩy mạnh hoạt động TDTT, nâng cao thể trạng và tầm vóc người Việt Nam. Phát triển phong trào TDTT quần chúng với mạng lưới cơ sở rộng khắp”*. Với tầm quan trọng của chủ trương này, một năm sau đó Ban Bí thư Trung ương Đảng trong chỉ thị số 17 - CT/TW, ngày 23/10/2002 *“Về phát triển TDTT đến năm 2010”* đã đề cập tới sự phát triển TDTT quần chúng rộng rãi với tất cả các đối tượng ở hầu hết cộng đồng trong xã hội Việt Nam: *“Hoạt động TDTT quần chúng ở xã, phường, thị trấn, cơ sở là cái nền cơ bản để phát triển TDTT ở nước ta. Cần có sự chỉ đạo, hướng dẫn phát triển TDTT quần chúng ở cơ sở trong toàn quốc đối với tất cả các đối tượng, kể cả người cao tuổi, người khuyết tật, trước hết là thanh thiếu niên, lực lượng vũ trang, chú trọng địa bàn nông thôn, miền núi”*. Chủ trương phát triển TDTT cho mọi người như vậy, đã thể hiện Đảng cộng sản Việt Nam ngày càng quan tâm tới sự nghiệp này.

Nghị quyết số 08 - NQ/TW, ngày 01/12/2011 của Bộ chính trị *“Về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, tạo bước phát triển mạnh mẽ về TDTT đến năm 2020”* đã nhấn mạnh tới sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người cả về quy mô và chất lượng. Cần đảm bảo các điều kiện, phương tiện với phương pháp tập luyện đúng đắn, gia tăng không ngừng số lượng dân chúng tập TDTT và nâng cao sức khỏe cho mọi người.

Hội nghị lần thứ 6 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XII) từ ngày 4 đến ngày 11/10/2017 đã đề ra các Nghị quyết, trong đó có hai nghị quyết liên quan đến sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người. Hai nghị quyết đó là: Nghị quyết *“Về tăng cường công tác bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân trong tình hình mới”* và Nghị quyết *“Về công tác dân số trong tình hình mới”*. Cả hai Nghị quyết này đều xác định mục tiêu đến năm 2030 như sau: Tuổi thọ trung bình người Việt Nam đạt 75 tuổi, trong đó thời gian sống khỏe mạnh tối thiểu là 68 năm. Chiều cao trung bình người Việt Nam, 18 tuổi đối với nam đạt 168,5cm, đối với nữ đạt 157,5cm. Để góp phần tích cực thực hiện được các mục tiêu đó, Nghị quyết *“Về tăng cường công tác bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân trong tình hình mới”* đề ra chủ trương: *“Đổi mới căn bản giáo dục thể chất, phát triển mạnh các phong trào rèn luyện thân thể”*. Nghị quyết *“Về công tác dân số trong tình hình mới”* đề ra chủ trương: *“Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động, khởi dậy phong trào mọi người dân thường xuyên tập thể dục, thể thao”*.

Trên đây là Tư tưởng Hồ Chí Minh và các quan điểm, chủ trương của Đảng về phát triển TDTT cho mọi người đã và đang được Nhà nước thể chế hóa, Ngành TDTT cụ thể hóa để quản lý, điều hành sự nghiệp phát triển TDTT cho mọi người từ năm 1946 đến nay và những thập niên tới. Nhờ đó TDTT cho mọi người ở nước ta hơn 70 năm qua không ngừng phát triển. Xu thế phát triển TDTT cho mọi người ở nước ta từ nay trở đi sẽ diễn ra mạnh mẽ và rộng khắp hơn nữa.